

Prima instanță: Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
Judecător: N. Pasecinic
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: V. Negru, A. Minciuna, A. Pahapol

Dosarul nr. 2ra-137/18

DECIZIE

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Maria Ghervas,
Iuliana Oprea, Dumitru Visternicean,
Luiza Gafton, Ion Druță

examinând recursurile declarate de către:

- Întreprinderea de stat „Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu”,
- Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mîndru Valentina împotriva Întreprinderii de stat „Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu” cu privire la încasarea indemnizației unice, despăgubirilor și prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017, prin care a fost casată parțial hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 28 iunie 2016 Valentina Mîndru a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu”, solicitând încasarea indemnizației unice, despăgubirilor și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a indicat că conform ordinului nr. 92-c din 28 martie 2006, soțul ei, Ion Mîndru a fost angajat la ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în calitate de pompier cu categoria 5 de salarizare. Prin ordinul nr. 26-c din 10 februarie 2007 dânsul a fost transferat la funcția de inginer de categoria I al serviciului electrotehnic. Conform COR M 006-14 din RM profesia deținută se numește inginer electrician, fapt indicat în Carnetul de muncă în baza ordinului nr. 36-p din 28 ianuarie 2015.

La 01 septembrie 2015 în jurul orelor 20:10, în urma efectuării lucrărilor de instalare a lămpilor electrice la intrarea în ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” din str. Ștefan cel Mare 152, mun. Chișinău, Ion Mîndru a căzut de la înălțime și a decedat. Pe acest fapt a fost sesizat Inspectoratul de Stat al Muncii, care a întocmit proces-verbal nr. C-2015-PVA-183 cu privire la cercetarea

accidentului de muncă mortal.

La 02 septembrie 2015 de către OUP a IP Buiucani pe același fapt a fost pornită urmărirea penală, temei de pornire fiind Raportul de sesizare al OUP al IP Buiucani, Valentina Mîndru fiind recunoscută în calitate de succesor al părții vătămate.

Conform procesului-verbal nr. C-2015-PVA-183 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, cauzele producerii accidentului de muncă soldat cu decesul lui Ion Mîndru constau inclusiv, în tolerarea abaterilor de la respectarea normelor de securitate a muncii, erori în prestabilirea operațiilor de muncă, repartizare executantă cu pregătire necorespunzătoare pe locurile de muncă. Astfel, s-a considerat că ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” se face culpabil în evenimentul care a produs vătămare violentă a organismului angajatului ca urmare a unui factor de risc propriu unui element al sistemului de muncă, provocând decesul salariatului Ion Mîndru, survenit în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă și îndeplinirii de serviciu.

Invocă că la 27 aprilie 2016, în cancelaria ÎS „Teatrul de Operă și Balet Măria Bieșu”, a depus cerere prealabilă, prin care s-a solicitat rezolvarea situației în cauză pe cale amiabilă, însă pârâtul a trecut tacit asupra celor invocate și nu a luat nici o atitudine.

Solicită reclamanta admiterea acțiunii, încasarea din contul ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în beneficiul său sumei de X lei cu titlu de indemnizație unică, sumei de X lei cu titlu de cheltuieli de înmormântare; sumei de X euro cu titlu de cheltuieli pentru procurarea biletelor de avion pentru membrii familiei ce au venit la înmormântare; sumei de X lei cu titlu de prejudiciu moral și sumei de X lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică a avocatului.

Prin hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016 acțiunea Valentinei Mîndru a fost admisă parțial: s-a încasat de la ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în beneficiul Valentinei Mîndru indemnizația unică în sumă de X lei, cheltuieli de înmormântare în sumă de X lei și X euro, prejudiciul moral în sumă de X lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de X lei. În rest, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată. S-a încasat din contul ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” taxa de stat în beneficiul statului în sumă de 2 613 lei (f.d.129, f.d.137-148).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 a fost respinsă cererea de apel a Valentinei Mîndru, s-a admis apelul declarat de ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu”, s-a casat hotărârea Judecătoria Buiucani din 12 decembrie 2016 în partea încasării cheltuielilor de transport în sumă de X euro și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care s-a respins ca neîntemeiată pretenția Valentinei Mîndru împotriva ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” cu privire la încasarea cheltuielilor de transport în sumă de X euro.

În rest, hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016 s-a menținut (f.d.187, f.d.188-193).

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 11 septembrie 2017 ÎS „Teatrul

de Operă și Balet Maria Bieșu” a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 în partea în care s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate.

În motivarea recursului, reiterând argumentele cu privire la circumstanțele cauzei, a indicat că ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” nu-i poate fi imputată vina pentru producerea accidentului de muncă și respectiv, nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 18 din Legea securității și sănătății în muncă.

La 28 decembrie 2017 recurs a declarat și Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia (mandat nr. 0939964, f.d. 3), solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 și hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016, în partea ce ține de dispunerea încasării de la ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în beneficiul reclamantei a sumei de X lei, cu titlu de cheltuieli de înmormântare și a sumei de X lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere în totalitate a pretențiilor din acțiunea înaintată, în rest hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016 să rămână neschimbată.

În motivarea recursului a indicat că concluziile instanțelor inferioare pe marginea pretențiilor privind compensarea prejudiciului material și moral sunt în contradicție cu normele legale aplicabile speței.

Astfel, în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul material cauzat, relevă recurentul că instanțele inferioare nu au dat apreciere corectă Comunicatului Biroului Național de Statistică cu privire la informația disponibilă privind prețurile medii la produsele solicitate, comercializate cu amănuntul în luna septembrie 2015 în mun. Chișinău, care justifică cheltuielile de înmormântare suportate de către recurent în sumă de X lei.

Cu privire la despăgubirea pentru prejudiciul moral cauzat, recurentul consideră că suma de X lei acordată de către instanța inferioară este una inechitabilă, având în vedere gravitatea suferințelor psihice cauzate recurentului, fapt ce contravine art. 1423 alin. (1) Cod civil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, *„recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale”*.

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 31 iulie 2017 (f.d. 194), cât și faptul că la materialele cauzei nu sunt anexate probe ce ar demonstra momentul comunicării acesteia, recursurile declarate de ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” și Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia, se consideră declarate în termen.

Examinând argumentele invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” este neîntemeiat și urmează a fi respins, iar recursul declarat de Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia –

admis, cu modificarea actelor judecătorești contestate în partea cuantumului despăgubirii încasate pentru prejudiciul moral, din considerentele ce urmează:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, *„instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe”*.

Cu referire la recursul declarat de ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu”, Colegiul menționează următoarele:

Din materialele dosarului rezultă că, la 01 septembrie 2015, în urma efectuării lucrărilor de instalare a lămpilor electrice la intrarea în ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” din str. Ștefan cel Mare 152, mun. Chișinău, Mîndru Ion a căzut de la înălțime și a decedat. Astfel, a avut loc un accident de muncă.

Prin procesul-verbal nr. C-2015-PVA-183 privind cercetarea accidentului de muncă mortal s-a constatat că accidentul de muncă s-a produs în urma tolerării abaterilor de la respectarea normelor de securitate a muncii, erori în prestabilirea operațiilor de muncă, repartizarea executantului cu pregătire necorespunzătoare pe locurile de muncă (f.d. 15-20).

Deși ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” invocă că nu poartă nici o vină pentru producerea accidentului de muncă, Colegiul reține că la materialele cauzei lipsesc careva probe ce ar demonstra că respectivul proces-verbal ar fi fost contestat de către ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în ordinea prevăzută de lege.

Prin urmare, respectivul act confirmă vinovăția ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” la producerea accidentului de muncă, soldat cu decesul lui Mîndru Ion.

Conform art. 18 alin. (2) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, *„În caz de deces al lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională repară prejudiciul material persoanelor care au dreptul la aceasta, în modul și în mărimea stabilită de lege, și, în plus, le plătește, din contul mijloacelor proprii, o indemnizație unică, luîndu-se ca bază salariul mediu anual al celui decedat, înmulțit la numărul anilor compleți pe care acesta nu i-a trăit pînă la vîrsta de 62 de ani, dar nu mai puțin de 10 salarii medii anuale”*.

Conform pct. 6 din Regulamentul cu privire la plata de către întreprinderi, organizații și instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, aprobat prin hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 513 din 11 august 1993, *„În cazul cînd decesul angajatului a survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale, primesc indemnizația unică în părți egale persoanele care, în conformitate cu legislația în vigoare, beneficiază de dreptul la repararea prejudiciului cauzat. Dacă persoanele menționate în prima parte a acestui punct nu există, indemnizația unică se plătește în părți egale soției (soțului), copiilor și părinților decedatului (decedatei), indiferent de vîrstă, capacitatea lor de muncă și de alte condiții. În caz de litigiu, indemnizația*

unică pentru persoanele prevăzute în alineatele întâi și doi ale acestui punct se plătește în baza deciziei judiciare”.

Având în vedere normele legale enunțate, cât și faptul că s-a constatat vinovăția ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” la producerea accidentului de muncă, Colegiul ajunge la concluzia că instanțele inferioare corect au constatat existența condițiilor de antrenare a răspunderii civile delictuale și respectiv, corect au admis pretențiile formulate de Mîndru Valentina cu privire la repararea prejudiciului.

Referitor la recursul declarat de Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia, Colegiul menționează următoarele:

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, „Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi”.

Studiind cererea de recurs, Colegiul constată că recurentul formulează critici cu referire la quantumul despăgubirilor pentru prejudiciul material (cheltuieli de înmormântare) și moral cauzat, încasate de către instanțele inferioare în beneficiul Valentinei Mîndru. Astfel, prin prisma art. 442 alin. (1) CPC, instanța de recurs va exercita controlul de legalitate în limita argumentelor recurentului, doar în partea enunțată mai sus.

Cu referire la pretenția Valentinei Mîndru privind încasarea din contul ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” a cheltuielilor de înmormântare în sumă de X lei, Colegiul reține următoarele:

Conform art. 1419 alin. (4) Cod civil, „Persoanele obligate să repara prejudiciul cauzat prin deces vor fi ținute să compenseze și cheltuielile de înmormântare necesare, ținînd cont de statutul social al defunctului și de obiceiurile locale, persoanei care le-a suportat”.

Deși legea prevede expres posibilitatea compensării cheltuielilor de înmormântare, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 118 alin. (1) CPC, *„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiectiilor sale dacă legea nu dispune altfel”.* Având în vedere obligația de a proba, Colegiul reține că pentru a justifica respectivele cheltuieli, reclamantul Mîndru Valentina urma să prezinte probe ce ar demonstra cheltuielile efectiv suportate în legătură cu înmormântarea lui Mîndru Ion.

Studiind materialele cauzei, Colegiul constată că unicele probe care demonstrează cert cheltuielile de înmormântare, sunt certificatul eliberat de SRL „Negustorii” (f.d. 25) și factura fiscală (f.d. 90). Astfel, respectivele înscrisuri demonstrează existența cheltuielilor în mărime de X lei.

Referitor la înscrisul invocat de către recurent - comunicatul Biroului Național de Statistică cu privire la informația disponibilă privind prețurile medii la produsele solicitate, comercializate cu amănuntul în luna septembrie 2015 în mun. Chișinău (f.d. 81-83), Colegiul reține că acestea reflectă doar prețurile de piață a anumitor produse și nu are capacitatea de a demonstra cheltuielile de înmormântare efectiv suportate de către Mîndru Valentina.

Prin urmare, instanțele inferioare corect au determinat existența cheltuielilor de înmormântare în sumă de X lei și prin urmare, corect au stabilit caracterul parțial întemeiat al pretenției formulate de Mîndru Valentina cu privire la încasarea din contul ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” a cheltuielilor de înmormântare.

Cu referire la pretenția Valentinei Mîndru privind repararea prejudiciului moral, Colegiul reține următoarele:

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, *„În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc”*.

Conform art. 1423 alin. (1-2) Cod civil, *„Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate”*.

Avînd în vedere normele legale enunțate, Colegiul menționează că legea prevede expres criteriile de evaluare a întinderii prejudiciului moral, care urmează a fi compensat prin echivalent bănesc. Astfel, deși instanțele inferioare corect au constatat existența obligației ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” de a repara prejudiciul moral cauzat Valentinei Mîndru, Colegiul consideră că compensația stabilită de instanțele inferioare în sumă de X lei, nu este capabilă să acopere prejudiciul moral cauzat Valentinei Mîndru, în măsura în care să aducă o satisfacție celei din urmă.

Prin urmare, avînd la bază criteriile de evaluare a prejudiciului moral și anume: vinovăția ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” la producerea accidentului de muncă în urma căruia Mîndru Valentina a pierdut soțul, fapt care va influența indubitabil toate planurile vieții sociale ale Valentinei Mîndru, Colegiul consideră echitabil încasarea din contul ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu” în beneficiul Valentinei Mîndru a despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat în sumă de X lei, care în viziunea instanței de recurs, este aptă să atenueze suferințele fizice și psihice cauzate.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de ÎS „Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu”, de a admite recursul declarat de Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia și de a modifica decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016, în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasate în beneficiul Valentinei Mîndru, cu majorarea cuantumului acesteia de la X lei, la X lei. În rest,

decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016 urmează a fi menținute.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea de stat „Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu”.

Se admite recursul declarat de Mîndru Valentina prin intermediul avocatului Moloșag Natalia.

Se modifică decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016, emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mîndru Valentina împotriva Întreprinderii de stat „Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu” cu privire la încasarea indemnizației unice, despăgubirilor și prejudiciului moral, în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasate din contul Întreprinderii de stat „Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu” în beneficiul Valentinei Mîndru, cu majorarea cuantumului acesteia de la X (x) lei, la X (x) lei.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2016 se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Iuliana Oprea

Dumitru Visternicean

Luiza Gafton

Ion Druță